

בענין הטמנה הנוגע לדף היומי - שיעור 933

I. קראק פאט חשיב מוטמן כיון שייצא הדבר מכתב ידו של הגרש"ז אויערבך שהקראק פאט חשוב מוטמן והסכים לו הגאון רב י.ש. אלישיב צריך להחמיר כשיטתם ועיין בשיעור 141 הצדדים לאיסור. וכן פסק רב יעקב פאזען אבל מי שהולך כסדר בפסקי רב משה משה פיינשטיין אין צריך להחמיר וטעמו משום הטמנה ברובה אין חשוב הטמנה וצריך כולה דוקא ועוד יש סניפים להתיר (א) הואיל והוא דרך בישולו של הכלי וכאילו היה מחובר להכלי וצריך הטמנה דוקא בדבר אחר (עיין בשו"ת עמק התשובה (ב - ל) וכן שמעתי מרב מנשה קליין ומרב מרדכי מרכז) (ב) אם יש אויר מפסיק כנידן דידן אין חשוב הטמנה (תוס' שנת מ"ח ד"ה "דזיתיס") (ג) ועוד דאם סתם הידות של הקראק פאט בסרט שקורין Tape נקרא טח בטיט ומותר (חזו"ח ל"ז - סק"ז) (ד) ועוד דנקרא דבר שאינו מוסיף הבל אם מבושל ורק מעמיד החום (ילקוט יוסף שנת ח - דף ק"ח) (ה) ועוד סניף דדעת הרשב"ם ורבינו יוסף בתוספות (שנת מ"ז: ד"ה "צמה טומנין") שכל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו איסור משום הטמנה. ועוד סניף ממה שכתב השבלי הלקט שבבית יוסף (ס"ס ה"ג) בשם רב ישעיה דכל מידי דשרי להשהותו ע"ג כירה שאינה גרופה וקטומה שרי לטומנו והמקילים ודאי יש מי לסמוך עליו

II. יש אוסרים להשתמש במים חמים מהדודים המעוטפים בחומר להחזיק החום (insulated water heaters in basement) דכיון שנתרחים מחום האש יש לחוש משום הטמנה מע"ש בדבר המוסיף הבל (שו"ת מנחת יצחק ד - מ"ד נסופו ממ"ש) וכגון אם נכרי פתח את הברזה של המים חם או אפילו סתמה אסור ועיין בחזו"א (ל"ח - ז) דאפילו בלא מעשה או פעולה אסרינן המצב ועוד עיין ברמ"א (תר"ט - ח) דאסרינן הטמנה מערב יום כפורים למוצאי יום כפורים ואפילו כשאינו צריך להיום גופו ונראה לי דהפסק של המנחת יצחק הוא חומרא יתירה מד' טעמים (א) אפשר הדוד חשיב כלי אחד כהחזו"א (ב) וגם אפשר דצריך מעשה הטמנה כשהייה וחזרה כהאג"מ (ד - ט"ד) והחתם סופר (ג) דהטמנה מערב יום כפורים למוצאי יום כפורים מותר להשו"ע ולהרמ"א לרוב הפוסקים הוא רק חומרא בעלמא (ד) אולי זה חשיב פסיק רישא דלא ניחא ליה שלא בפנינו ולכן אין צריך להחמיר ועיין במ"ב (שכ"ח - ז') דאם לא נראה המי רגלים הוי פ"ר שלא בפנינו ומותר ונראה לי דלהאג"מ אין איסור ב' insulated water heater in basement לשלשה טעמים האחרונים משא"כ ב' push pump urn ואיברא משמע מהשו"ת שבט הלוי (ב - ז"ג) ומהלבושי מרדכי (ז - ט"ה) דאפילו טערמאס בלא חשמל אסור משום הטמנה

III. להטמין קדירה על הבלעך שמכסים בו את תנורי הגעז שלנו - עיין בדברות משה (שנת ל"ט - ג) דתלוי בטעמי התוספות (מ"ח ד"ה דזיתיס) דלהר"י שנותן טעם על מה שנהגו להטמין על הכירות משום דשאני מגפת דזיתים דאיכא למיחש שמא יטמין כולה בתוכה אבל בכירות שלנו לא שייך למיחש הכי לכן יש להתיר על הבלעך דתנורי הגעז שנמי לא שייך להטמין ומה שהוא לא התיר בכירה שאינה גרופה משום דהיה שייך להטמין בגחלים ולרבינו ברוך הטעם הוא משום דהכירה שאין חומה אלא מחמת האש ולעולם מתקרב והולך ולכן מותר משא"כ על הבלעך דתנורי הגעז דכיון שיש אש תחתיו הרי לא מתקרב והרא"ש לא הביא טעם של רבינו ברוך ולכן יש להתיר כהר"י אמנם עיין במ"ב (ה"ז - מ"ג) שהביא דעת הרא"ש להחמיר מ"מ אין למחות ביד הנוהגין היתר ואבאר

IV. האיסור של מוליד חום בשבת - עיין בשבת (מ"ח) דאנח כוזא דמיא אפומא דקומקומא להרבינו יונה שהובא הר"ן והר"ת שאסרו משום מוליד חום בשבת אבל מערב שבת מותר

דאינו יבא ליד סולדת ואפילו אם מוטמן בבגדים וכן פסק הגר"א (רנ"ז - ו) אמנם הרשב"א שהובא בתוספות והר"ן כתבו דאין האיסור משום מוליד חום אלא משום בישול דאם מניח על הקומקום וישכח להסירו קודם שיבא ליד סולדת עובר משום בישול (שי"ח - י"ז) וכן פסק הפמ"ג (מ"ז - רנ"ח) ועיין במ"ב (רנ"ח - ז) ובבה"ל (ד"ה שאין זה כטומן) דיש איסור מוליד חום אם הדבר מוטמן בשבת וזה כהגר"א ודלא כהפמ"ג וכ"כ האג"מ (ד - ע"ד - ג) דאסור

V. **לכסות הכפתור בטיפ** או להסירו לגמרי להיות דינו כמו טח בטיט האג"מ (ד - ע"ד - ל"ה) לא הביא היתר זו בענין פלטה חשמלית ואפשר משום דבטיפ לא עשה מעשה שלא יבא לגחלים משא"כ בטח בטיט ושמעתי מרב דוד פיינשטיין דמועיל לענין שהייה וחזרה ולא להטמנה

VI. **הדוד חשמלי שנקרא בלעז push pump urn שמעתי מכמה אנשים שפוסק** חשוב היה נוטה לאסור דוד חשמלי זו מטעם הטמנה בדבר המוסיף הבל עיין באג"מ (ה - ו"ה) בענין כלי טערמאס שאינו פועל ע"י החשמל והוי כלי שני והתיר משני טעמים (ז - דלהרמב"ם הטערמאס הוא כלי שני ואין איסור הטמנה בכלי שני (רנ"ז - ה) ועוד (ח) אפילו להטעם של רש"י דאם הכלי שני אינו מקרר יש איסור הטמנה מ"מ יש להתיר משום דהכיסוי של הטערמאס עומד לכך והוי דרך שמירת הכלי שלא יפול עפרורית בו ואף שגם משמר החום מותר (רנ"ז - ז) אמנם לא התיר מטעם שהוא כלי אחד כמו שהתיר החזו"א (ל"ז - ל"ז צסופו) דלא אסור ליתן לתוך כלי אלא להטמין הכלי אמנם הכיסוי בדוד חשמלי שלנו הוא כיסוי בתוך כיסוי (insulated) ודינו כשני כיסויים שהכיסוי השני שנעשה מחובר לכיסוי הראשון ונעשה רק לשימור להחום ולא לשמירת הכלי שלא יפול בו עפרורית וזה באמת צורת כל הכלי שאפילו אם הוא כלי אחד דינו ככלי מוטמן בכלי להאג"מ ואסור משום הטמנה ודלא כהחזו"א הנ"ל ולכן הוי כלי ראשון שמוטמן על האש מע"ש ואסור משום הטמנה בדבר המוסיף הבל מ"מ צריך לעיין אם באמת הכיסוי נעשה משני חלקים מחוברים או מדבר אחד כהטערמאס שהוא כלי שני מ"מ להחזו"א אין איסור בדבר

VII. **ערב שבת Enclosing urn in urn cover**

א) **עיין בשש"כ** (ה - הטרס ק"ג) שהובא בשם הגרש"ז אויערבך דרואין את הבגדים כגפת וחול דאף דאין שייך בהם חתוי אפ"ה אסור גזירה אטו רמץ (רנ"ז - ח)

ב) **עיין בשו"ת יביע אומר** (ו - ל"ג) שכתב להתירא משום דפלאטה חשמלית שאין כל אפשרות להגביה את מדת החום שלה לא שייכא שמא יחתה בגחלים וראיתו מטוח בטיט דלא שייך ביה שמא יחתה. ולי נראה דמשם אין ראייה משום דשם הוא עושה מעשה בידיים לטוח בטיט ולכן אין אנו גוזרים שמא יחתה משא"כ בפלאטה חשמלית. והביא עוד סניפים להיתר (ז - דלשיטת הרמב"ן ותוס' (מ"ח: ד"ה דזיתיס) אם מפסיק אויר בין קדירה ולגחלים אין בנידן דידן איסור וכאן חוטי החשמל שבתוך הפלאטה אויר מפסיק ביניהם (ח) ועוד דעת הרשב"ם ורבינו יוסף (צתוספות מ"ז) שכל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו איסור הטמנה (ט) ועוד דכל מידי דשרי להשהותו ע"ג כירה קטומה שרי לטומנו בדבר המוסיף הבל מבעוד יום (צית יוסף צ"ס שצלי הלקט ס"ס רנ"ג)

ג) **עיין בשו"ת שבט הלוי** (ה - ב) שהתיר לכסות הסעמאואר (urn) עם בגד שישמור חומו דאין משימים הבגדים רק כאשר בנתיים נכבה כח האלקטרי שישמור חומו שכבר נעשה וכוונתו רק לשמור חומו ונקרא דבר המעמיד הבל

ד) **ועיין בשו"ת חשב האפוד** (ה - ז') שג"כ דן להתירא לשהייה וגם להטמנה. לשהייה משום דדוקא בתנור העשוי להשתמש כל השבוע אוסרים המעזיבה לשהייה אבל פלאטה הנעשה במיוחד לשבת נקרא קטום ולהטמנה כשיטת הרשב"ם דמתיר הטמנה בתבשיל שמבושל כל צרכו וכתב שבמדינת גליציה היה המנהג להקל כהרשב"ם

VIII. אם יש איסור הטמנה בכלי בתוך כלי כגון: (1) crockpot wrapping Kugel or Knish / Kishke in aluminum foil and putting it into chulent (2)

א) עיין במ"ב (רנ"ח - סק"ז) שאסור ליקח כלי ובתוכו משקה צונן ולתחוב אותו בשבת לכלי מלא מים חמין כיון שכולו טמון בתוכו שזהו דרך הטמנה והובא זה בשם הט"ז וח"א ועוד

ב) אולם בחזון איש (סימן ל"ז סקל"ז ד"ה "וצמ"ז") חלק על זה ומביא ראיה מהמשנה (שבת קמ"ה): דכל שבא בחמין מע"ש שורין אותו בחמין בשבת ונהי דבישול ליכא ליתסר משום הטמנה אלא ודאי בקדירה ליכא משום הטמנה ולא דוקא אוכלין בתוך אוכלין דה"ה כלי בתוך כלי ועיין שם (ד"ה "מ"ז") שמחלק בין פך שמן שמותר להכניס הפך לתוך אמבטי חם ולבין סילון של צונן לתוך אמה של חמין דאסור להטמין את הצונן ולמדנו דאין הטמנה בכלי בתוך כלי וזה לשיטתו דהטמנה במקצת שמה הטמנה ומחומרא זה יוצא קולא דכלי בתוך כלי אין חשוב הטמנה

ג) ובשו"ת שבט הלוי (ג - מ"ז) כתב דכיון שהסכמת הפוסקים הוא כדברי הט"ז דכלי בתוך כלי מקרי הטמנה כ"ש שאסור להטמין מאכל מעוטף באלומיניום בתוך כלי גדול אבל דוקא אם משוקע בהתבשיל

ד) ועיין עוד בשו"ת להורות נתן (ז - י"ז) דלא אמרו דכלי בתוך כלי הוי הטמנה אלא בכלי גמור כמו סילון דאנשי טבריא וכן בקבוק של הט"ז (סק"ח) אבל במאכל העטוף בנייר כסף שאין זה אלא כלי רעוע יתכן דלא חשוב הפסק כלל ועיין בשו"ע (שי"ד - ח) דחותלות של תמרים חותך אפילו בסכין דהוי כמו ששובר אגוזים או שקדים כדי ליטול האוכל שבהם והכא נמי עטיפת נייר הכסף אינה אלא כעין שומר בעלמא כקליפת הפרי ואינו בגדר כלי והוי כחדא עם המאכל שבקדירה ואין זו הטמנה ומכל שכן אם ישאיר נקב כל שהוא אשר שם נכנס הרוטב מן הקדירה אל תוך המאכל שבעטיפה. ועיין באג"מ (ח - קכ"ז ענף ט) דפתיחת הקענס דומה לקליפת הפרי ואין חשוב סתירת כלי

ה) עיין בשש"כ (חלק ז - סימן מ"ז - הערה רמ"ז) דאם כל כוונתו שעושה כן כדי שהאוכל שבתוך השקית לא יתפורר בתוך המרק מחמת הבישול אין זה דרך הטמנה ומותר (בשם רב ש.ז. אויערבך) ואפילו בלא נקבים באלומיניום פאיל

ו) עיין באג"מ (ד - ט"ד - חות ג דדיני הטמנה) דאסור לכרוך בשבת דבר גוש מבושל צונן בנייר אלומיניום ולחממו בהפסיק קדירה וצ"ע אם מותר בתוך הקדירה אפילו אינו משוקע ולכן צריך לעשות נקבים קטנים ונחשב מגולה במשהו

IX. להטמין ערב שבת בתנור חם שנכבה האש עיין במ"ב (רנ"ז - סקמ"ג) דאם אין אש בכירה כלל דאף שהחום גדול ומוסיף הבל מ"מ שרי דלא דמי לגפת שמוסיף הבל בעצמו אבל כירה אין חומה אלא מחמת האש ובכל שעה מתקרר והולך ויש שחוששין להחמיר ומ"מ אין למחות ביד הנוהגין להקל

X. ועיין באג"מ (ד - ט"ד - דדיני הטמנה חות ד) דכשמשוהו מן הקדירה אינה מכוסה לא יחשב טמון אבל מסתבר שמקום פנוי מהקדירה שאין שם התבשיל אם הוא רק מקצת שלא היה מכוסה אותו מקום נמי יתחשב טמון וזה עובדא דסילון דאנשי טבריא

XI. אם להב הגעז הוי כגחלים לשיטת המחבר - עיין בשש"כ (ח - הערה קל"ה) שכתב שאף לדעת המחבר האוסר הטמנה במקצת י"ל דשרי להעמיד קדירה על שלהבת הגעז ולא הוי בכלל הטמנה דלא חשיב הטמנה בלהבה